

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 29.

ZATERDAG 17 JULI 1920.

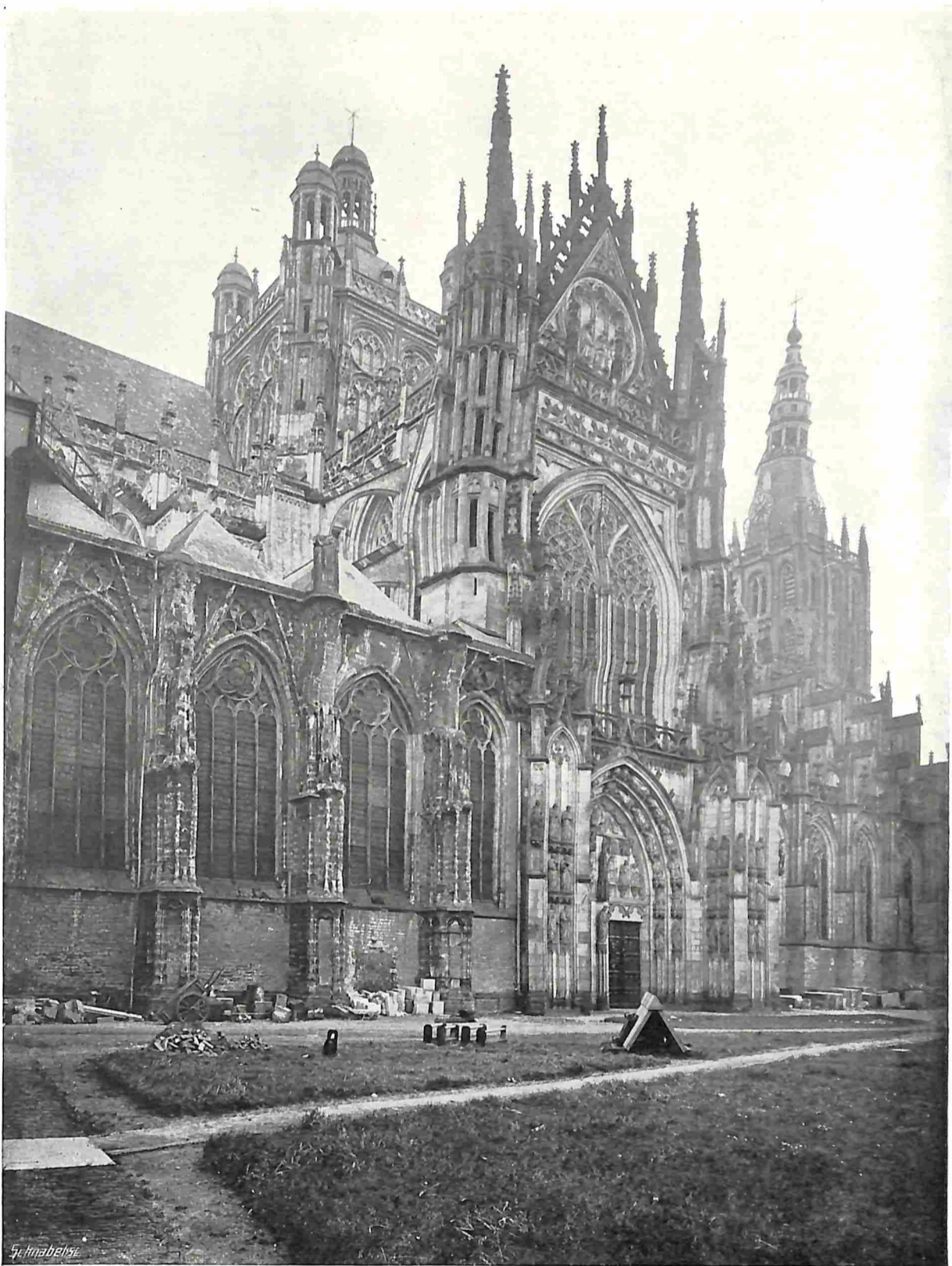

Foto C. Steenbergh.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH.
GEZICHT OP KOEPEL, NOORDERDWARSBEUK EN TOREN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

KINDEREN DER ZEE (29), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	BLZ. 338
DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH, DOOR F. W. DRIJVER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 337, 340—344
DE KOMMA, DOOR S.	BLZ. 341
HANNEKEMAAIERS (SLOT), DOOR F.	„ 342
EEN BRUTALE ROOVER, DOOR BATO	„ 345
HET PALEIS HARRACH TE WEENEN, DOOR DR. MAX EISLER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 345—347
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST. MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	BLZ. 348
ZEVENTIENDE-EEUWSCH HUIS AAN DE KOORNMARKT TE DELFT, ILLUSTRATIE	„ 348

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

KINDEREN DER ZEE.

29) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK III

DE FULMAR

„Waarom kom je dan hier om mijn toestemming te vragen?”

„Omdat zonder uw toestemming de zaak niet behoorlijk in orde zou zijn. Schwalla noch ik zouden gelukkig zijn. U bent haar natuurlijke beschermer en hebt haar groot gebracht, en mij tusschen u beiden dringen wil ik niet. Neen, liever dan dit, zou ik een nieuwe ankerplaats opzoeken, doch indien ik dit deed, zou het zijn om Schwalla te verlaten en als ik haar moest verlaten” — Hij hield op en vervolgde toen: „Ik zou haar niet kunnen verlaten. Het gaat buiten mijn wil om. Ik zou tegen mijn beenen kunnen zeggen: „Breng me van Skarsstöd weg”; maar zij zouden zich niet in beweging zetten. Het is niet dat ik mijn wil tegenover den uwen wil plaats. Ik heb geen anderen wil dan Schwalla gelukkig te maken.”

Gunarsson zocht in zijn gedachten naar iets wat hij tegen dit alles kon inbrengen, en het eenige wat hij vermocht te zeggen was:

„Dit verandert niets aan het feit dat zij met Gudmundsson verloofd is.”

Toen barstte Ericsson los, niet in onbesuisde woede doch in rechtmatige toorn.

„Gudmundsson! Ik zeg u dit, Stefan Gunarsson, ik geloof dat ge allemaal hier in Skarsstöd, van hetzelfde domme soort zijt! U zoudt een jong meisje aan Gudmundsson willen verbinden en hij is een oud man en zij is nog geen twintig jaar. En over tien jaar, hoe zou 't met Schwalla zijn? En over twintig jaar? U bent niet waard om de zorg van een jong meisje op u te nemen, en dat zeg ik u in uw gezicht. U kunt niet verder zien dan uw neus lang is en verbindt uw eigen dochter aan een man, oud genoeg haar vader te zijn, en als een man van ongeveer haar leeftijd komt, begint u te brommen en te weklagen, en die man heeft haar lief en wat meer is, die man

zal haar trouwen ook. — Zie zoo, ik kan niets meer zeggen, vát hetgeen ik gezegd heb op zooals u wilt, het is de zuivere waarheid — en wat ik nu nog wilde vragen: wat heeft u tegen mij?”

Gunarsson was opgestaan en liep het vertrek op en neer. Niemand had nog ooit zoo tegen hem gesproken. Niemand — behalve zijn vrouw.

Ericsson's ontboezeming geleeke veel op hetgeen de overleden Mevrouw Gunarsson zou hebben gezegd, indien zij uit het graf had kunnen opstaan; zij zou ongetwijfeld zich op dezelfde manier hebben uitgelaten. Hij was niet boos; het vuur dat uit Ericsson's woorden sprak, was te waarachtig om boosheid op te wekken, en het had zijn koele zekerheid ontdooid.

„Wat ik ook deed, het was alles voor haar bestwil”, zeide hij. „Olafur Gudmundsson is een beste man en een dien het goed gaat in de wereld. Hij is ouder dan zij, maar niets is volmaakt. Hij is een welgesteld man ook.”

En, zich tot Ericsson wendend:

„En wat kun jij haar aanbieden, dat je hier komt en een verloving verbreekt, welke haar zooveel voordeelen oplevert? Een mooi huis, geld en goed?”

Dit was de gelegenheid waarop Ericsson had gewacht. Den ander als het ware aan zijn woorden houdend, begon hij te spreken over zijn verwachtingen, over hetgeen hij had gedaan en zich voornam nog te doen.

Ofschoon Ericsson slechts een korten tijd in Skarsstöd was geweest — had hij alle mogelijkheden die de plaats aanbood, goed onder het oog gezien. Zonder Gudmundsson te verkleinen, toonde hij heel duidelijk aan, dat Gudmundsson niet alleen ouderwetsch was in zijn manier van zaken doen, doch dat hij deze ook nog liet verlopen, doordat hij te weinig werkkrachten gebruikte; dat hij, Ericsson, echter in een paar weken tijds met een kapitaal van eenige duizenden Kronur een onderneming op touw had gezet, welke beloofde even uitgestrekt te worden als de Breidifjord zelf. Er zou ook een afdeling bijkomen voor het conserveeren van visch in blik, (een idee, waar Gunarsson wel eens mede had gespot). De visscherij zou goed worden georganiseerd, de verbinding met Reykjavik vereenvoudigd en aldaar een agentschap worden opgericht, dat de reederijen van visch moest voorzien en den export naar Leith en Kopenhagen vergemakkelijken.

Het spel was eigenlijk reeds gewonnen, alvorens hij begon te spreken over zijn naaste vooruitzichten, doch indien men zou denken dat bij Gunarsson, ofschoon hij reeds in zijn hart zijn toestemming had gegeven, ook maar de geringste uiterlijke verandering plaats greep, zou men zich deerlijk vergissen.

Hij werd onrustig, bromde iets tusschen de tanden, zei dat hij de zaak nog eens zou overdenken, en Ericsson verliet hem met een verlicht hart en begaf zich naar huis.

Het werd negen uur eer Magnus terugkwam.

Ericsson was nog niet aan den maaltijd begonnen en de twee mannen gingen nu tegenover elkander zitten.

Magnuss' gelaat glom van een bad hetwelk hij op het erf had genomen. Magnuss bevond zich in een ontevreden stemming. Hij knorde dikwijls over het eten. De IJslandsche aardappelen nu zijn niet bepaald lekker, groenten zijn schaarsch en het schapenvleesch taai; de melk komt niet van koeien, doch van schapen, maar de visch maakt veel goed, want nergens vindt men zulke uitstekende visch als op de IJslandsche kust.

Magnuss was dien avond in zulk een ellendige stemming, dat hij zelfs bromde over de gebakken mooten kabeljauw die toch malsch en roomachtig waren. Zij waren afkomstig van een kabeljauw, die nog slechts een paar uur geleden in den Breidifjord rondzwom.

Wat Ericsson betref, hij hoorde nauwelijks wat de ander zeide. Hij zat al maar te denken op welke wijze Magnuss het nieuws, hetwelk hij hem had mede te deelen, zou opnemen, en hij nam het besluit, dit maar dadelijk te zeggen. Hij wachtte tot de ander met eten klaar was en toen, opstaande, vulde hij zijn pijp, stak haar aan en wierp zich op zijn bed, bij de deur.

„Magnuss,” begon hij, „ik heb met Schwalla gesproken.”

Magnuss, nog aan tafel, dronk het restje koffie uit zijn kop. Hij draaide zich om naar den ander, het kopje nog in de hand.

„Heb je met Schwalla gesproken? Hoe bedoel je dat?”

„Ik heb gevraagd of ze mijn vrouw wil worden.”

Hij verwachtte een uitbarsting van woede. Magnuss echter sprak gedurende eenige oogenblikken niets. Toen zeide hij : „Heb jij Schwalla gevraagd, of ze met je wilde trouwen ?” „Ja, en ze heeft er in toegestemd.”

Weer zat Magnuss als met stomheid geslagen.

Had men eenige uren geleden, toen Magnuss zich in de boot bevond, dezen gevraagd : „Wat zou je doen als Ericsson met Schwalla trouwde ?” dan zou hij geantwoord hebben : „Doen ? Ik zou hem eerst vermoorden !” En nu vertelde Ericsson het hem zelf en toch bracht deze mededeeling geen woede in hem teweeg. Het was nu eenmaal gebeurd en het had niets meer gemeen met zijn verbeeldingskracht ; het was een feit geworden, even vast als de tafel voor hem en hetgeen nog vreemder was, het scheen geen nieuwtje te zijn.

In een oogwenk begreep hij dat hij het had zien aankomen en dat niet alleen — dat het iets onvermijdelijks was. Het was even onvermijdelijk dat Ericsson en Schwalla samen moesten komen, als het paren van twee zwanen in den hoenderhof.

Hij stond op en nam zijn pet. Ook Ericsson verhief zich van het bed.

Magnuss was reeds halverwege de deur, toen de ander de hand op zijn schouder legde.

„Heb je me niets te zeggen ?” vroeg Ericsson. „Ik ben haar niet nagelopen, het kwam geheel van zelf — ik weet, dat ook jij haar vroeger liefhad ; wel, ik ben jou niet in den weg gekomen en toch ben ik toen zelf verliefd geworden. Laat dit niet tusschen ons komen !”

„Laat me met rust,” antwoordde Magnuss. „Ik moet er over nadenken. Het heeft me een gevoeligen slag toegebracht en ik wil alleen zijn.”

Hij ging heen. In de straat buiten het hekje stond hij stil, onzeker welken weg te kiezen; toen begaf hij zich naar de zee.

De ongelukkige Magnuss bevond zich in een toestand als dien van een oorwurm, welken men kunstig in tweeën heeft gesneden en waarvan het voorste gedeelte zich verwondert over hetgeen er gebeurd is met zijn angel. Het was een feit, dat hij Schwalla had opgegeven, sedert den avond dat hij bij Gunarsson had gesoupeerd, misschien zelfs vanaf het eerste oogenblik op het dek der „Bothnia”, toen hij ontdekt had, dat de Schwalla van lang geleden, een nieuw wezen was geworden. Maar zijn verbeelding had geweigerd de gedachte in zich op te nemen van een anderen man op dit terrein, waarop hij even weinig recht had als over het gedeelte der rivier, toebehoorend aan Gunarsson.

Deze verbeelding had geen bezwaar tegen Gudmundsson, doch zij vocht woedend tegen denkbeeldige Ericssons. En nu de zaak een feit bleek geworden, had zij niets meer in te brengen. Het kon haar boosheid niet langer opwekken.

Wij zien naties handelen op dezelfde wijze — woedend over een belediging *in nutibus*, en toch het *fait accompli* aannemend zonder iets te doen.

Hij ging op een rotsblok zitten en staarde over de zee. Daarop stak hij zijn pijp op en begon te rooken.

Neen, hij zou niet toegeven ; hij zou weggaan van Skarsstöd ; hij kon het niet beletten dat Ericsson Schwalla huwde, maar hij wilde er niet bij tegenwoordig zijn. Geruimen tijd bleef hij zoo zitten. Toen begon hij in te zien dat hij geen woede meer koesterde, en vaag, zeer vaag aan hen dacht, nu Ericsson en Schwalla tot elkander waren gekomen, als aan een enkele persoon, — dat hunne persoonlijkheden zich in elkander oplosten.

Zijn wonderlijke verbeeldingskracht begon weer te werken. Zou het mogelijk zijn, dat deze tenslotte de bard zou worden van het jonge huishouden, den lof zingend zelfs van het huwelijk en van de kinderen hieruit voortgekomen, met verschillende prozaïsche onderbrekingen, zooals vitten, afkammen en andere teekenen van jalouzie ?

De dichter in hem keurde het huwelijk goed en de vriend in zijn binnenste sloot zich hierbij aan, doch de visscher 1) bleef zwijgen, en als hij dit niet deed, was hij knorrig en mopperig.

Toen hij thuis kwam, lag Ericsson nog op zijn bed te rooken, maar Helga had de tafel afgenomen. Magnuss kwam binnen en deed het voorkomen alsof hij zeer druk bezig was met een gewicht, dat moest worden bevestigd aan een handlijn voor het werk van den volgenden dag. Zonder een woord

1) Door het woord „visscher” te gebruiken, ligt het niet in mijn bedoeling iets kwaads te zeggen van visschers in het algemeen, doch den „gewonen man” aan te duiden.

te spreken bracht hij het bij een lamp met de lijn en ging aan den arbeid, de pijp zoo vast tusschen de tanden geklemd, dat zijn kaakspieren als koorden zichtbaar werden.

Ericsson beschouwde hem eenige stilzwijgende oogenblikken en glimlachte in zichzelf.

Hij wist, dat Magnuss den nieuwen toestand had aanvaard, anders zou hij niet in deze stemming zijn teruggekomen, en hij lag te wachten tot Magnuss zou spreken, doch deze zeide niets.

Toen verbrak Ericsson het stilzwijgen.

„Heb je een goeden dag gehad ?”

Magnuss deed een toestemmend gebrom hooren.

„Nu,” sprak Ericsson, sprekend in het algemeen, en niet alsof hij speciaal tot Magnuss het woord richtte „het is geen leugen, dat de Breidifjord de beste vischplaats is uit deze streken ; de Faxa Fjord kan er niet mede worden vergeleken.”

Magnuss bromde weer iets tusschen de tanden; of het ontkenkend of bevestigend was bedoeld, kon moeilijk worden uitgemaakt.

„En dan de rivier !” ging de ander voort. „Tusschen de rivier en de fjord moest Skarsstöd gonzen van werk als een turbine en het plaatsje zal het doen ook, voor ik er mede heb afgerekend. Ik zeg je dat IJsland moet worden wakker geschud, hier en in Reykjavik ook. Ik zal je eens vertellen wat je hier over een paar jaar zult zien : je zult een fabriek zien voor het conserveeren van zalm, een goed uitgeruste visschersvloot en de mannen niet op het land zien werken in den tijd dat de kabeljauw er is. Je zult den heilbot en andere versche visch tweemaal per week met een speciale boot naar Reykjavik zien vertrekken en Gudmundsson zal onze compagnon worden.”

Magnuss bromde driemaal snel achtereen alsof het eene gebrom telkens het voorlaatste bespote.

„Gudmundsson zal terzijde moeten treden, nu ik Gunarsson op onze hand heb. Hij zal zich bij ons voegen, als hij ziet hoe de zaken gaan. Niet, dat hij in het eerst niet woedend zal zijn, maar het is een eerlijk gevecht. Ik ontken geenszins dat ik hem niet een beetje om den tuin leidde met zijn huis, maar van dat oogenblik af was het een eerlijke strijd, zonder valsche grepen. O, hij is ook eerlijk en in den grond is hij niet slecht ; hij zal de dreg vasthouden als hij door de drie haken wordt gegrepen, en zal zeker meê naar boven komen.”

Magnuss zeide niets, doch hij was „bijgekomen.” Hij mocht dan brommen en mopperen zooveel als hij wilde, doch hij was ingepalmd door Ericsson, zooals Gunarsson, Gudmundsson en Súrsson en zooals binnenkort geheel Skarsstöd gevangen, getemd en aan het werk zou worden gezet door de meesterhanden van dezen kabelman, die, tot het geld hem de gelegenheid verschafte, geen teeken gegeven had van het talent dat in hem school behalve in zijn liefdesgeschiedenissen — misschien het zekerste teeken van het geniale in den mensch.

Want deze gedachte was gegrond op een vrijwel zekere kennis van Gudmundssons' karakter en den loop welke de zaken hoogstwaarschijnlijk zouden nemen. Gudmundsson en hij zouden de twee hoofdpersonen worden van Skarsstöd en er zou geen plaats voor hen overblijven om te vechten.

De grootsche plannen die reeds in het dal tot ontwikkeling kwamen, onzichtbaar voor allen behalve voor Ericsson, lieten geen plaats over voor een strijd. Gudmundsson, beroofd van Schwalla, was inderdaad slechts iemand beroofd van een mijl rivier en eenig geld, en hij zou rijkelijk alles vergoed krijgen door de vermeerdering van zijn fortuin.

Het verlies van Schwalla als echtgenoot zou hem treffen, doch geen invloed uitoefenen op zijn handelsinstincten. Daarvan was Ericsson overtuigd.

Toen hij, op zijn bed liggend, deze dingen nog eens overdacht, terwijl Magnuss met zijn werk doorging, kwam er plotseling een onrust over hem ; hij verhief zich op zijn elleboog en luisterde naar den wind die een weinig was opgestoken en met schokken kwam uit het Noord-Westen. Toen stond hij op en keek op den barometer welke bij de deur aan den wand hing. Het kwik was iets gedaald. Hij opende de deur en beschouwde de lucht.

„Wat bezielt je nu ?” vroeg Magnuss spottend.

„Ik weet het niet, maar het schijnt me toe dat er een storm op handen is en een zware ook. Ik zit vol electriciteit als een draaiende dynamo en ik geloof dat ik vonken zou afgeven indien je mij aanraakte.”

Magnuss lachte.

(Wordt vervolgd).

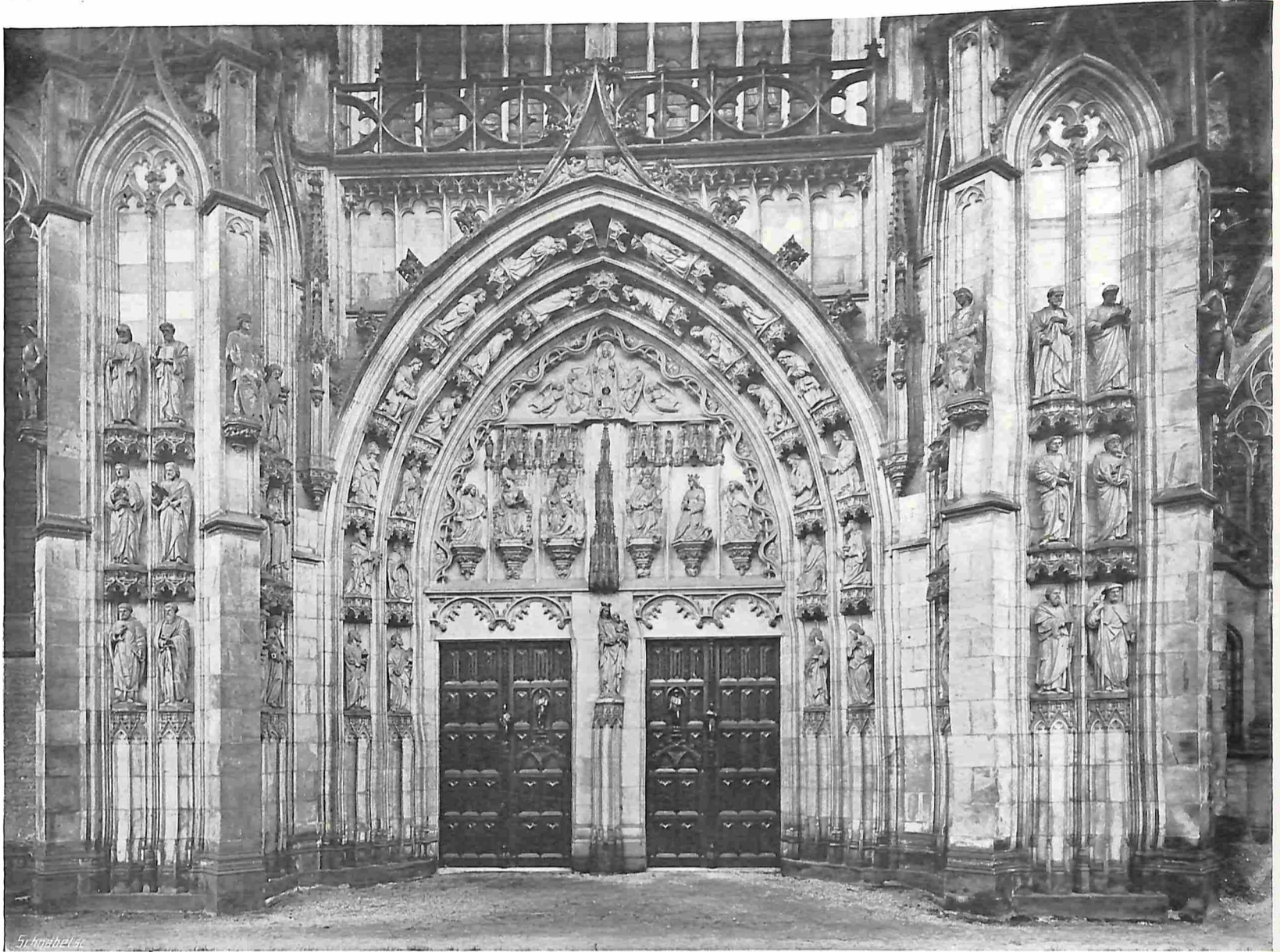

Foto C. Steenberg.

HET NOORDERPORTAAL DER ST. JANSKERK TE 'S HERTOGENBOSCH.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH.

TOT de eerbiedwaardigste monumenten van ons vaderland behoort de Kathedraal in Brabant's hoofdstad. De kerk, zooals zij daar thans in al haar luister prijkt, is feitelijk de derde ter plaatse. Van de *eerste*, welke, blijkens een oude oirconde, omstreeks het jaar 1200 gebouwd moet zijn, bleef slechts de, in groven bak- en tufsteen opgetrokken toren (tot het klokspel) welke in 1872 met een nieuwen baksteenlaag bekleed werd, alsmede de Lieve Vrouwe Kapel, over, van welke laatste de oude vloer ruim een halve meter onder den tegenwoordigen bedolven ligt, als gevolg van het tot twee malen ophoogen van den grondslag van het gebouw. Nadat de kerk te klein geworden was voor de steeds toenemende bevolking der stad, werd in het jaar 1280 een aanvang gemaakt met den bouw der *tweede*, uit drie beuken bestaande kerk, van welke de lagere gedeelten in de koorkapellen nog een overblijfsel zijn. Men volgde ook hier den in de Middeleeuwen gebruikelijken weg, bestaande daarin dat men de eerste kerk stuksgewijze vernieuwde en vergrootte, zoodat gedurende den opbouw de uitoefening van den eeredienst geen belemmering behoefde te ondervinden.

Dat ook dit gebouw, evenals de St. Maria kerk te Utrecht e.a., op gezouten ossenhuiden opgetrokken zou zijn — zie mijn „Historie en Legende”, uitg. P. Noordhoff, Groningen, art. „Bouwoffer” bl. 15 vlg. — en dat de nader te vermelden grafsteen in den muur, nabij den Zuider ingang, nog de herinnering zou bewaren aan het kind van den bouwmeester hetwelk de vader, in zijn drift over de openbaarmaking van zijn geheim, zou gedood hebben, het een zoowel als het ander behoort tot het gebied der legende.

Nauwelijks was de tweede kerk voltooid of zij werd den 30 April 1419 een prooi der vlammen, terwijl, met den ouden toren, het schip, het Lieve Vrouwe Koor met zijn gerfkamer en de kapellen, die op den kooromloop uitkomen, hoewel niet ongeschonden, gespaard bleven. Het duurde evenwel

kort of de leden van het kapittel en de schepenen der stad besloten de ruïne op te ruimen en de kerk te herbouwen, welke aanzienlijke arbeid met bekwamen spoed verricht werd, zoodat het werk in het jaar 1469 zoo goed als voltooid was nadat den 13 Juni 1463 andermaal met het oude stadhuis ook de nieuwe kerk van de vlammen te lijden had. In 1497 werden aan de drie beuken van voorheen nog twee buitenbeuken toegevoegd, van welke schipverbreeding de duidelijkste sporen nog te aanschouwen zijn, terwijl de Doopkapel, die voorheen met den buitenzijbeuk der tweede kerk één geheel vormde, nog de wijdte van deze nauwkeurig aangeeft.

Reeds voor het jaar 1478 en gedurende een reeks van twintig jaren wijdde zich aan den bouw der kerk de in 1440 te 's Hertogenbosch geboren Meester Alart Van Hamel of Hameel, wiens naam in den Bourgondischen tijd tot Duhamel verfranscht werd. Deze veelzijdig ontwikkelde man, beeldhouwer, teekenaar en plaatsnijder, verwierf zich niet het minst als „meester van den wercke in der kercke” grooten naam, zoodat hij in 1495 door den Raad van Schepenen der Stad Leuven tot bouwmeester — wij zouden zeggen: stads-architect — benoemd werd, waar hij omstreeks 1510 overleed, terwijl in zijn plaats de leiding der werkzaamheden aan de St. Jans Kerk werd opgedragen aan zijn zwager, meester Jan Heyns.

Naar sommigen willen, zou Meester Alart vereeuwigd zijn in de beeltenis van den man, op de eerste frontaal naast het Noorder dwarspand der kerk, die een pot erwtensoep maal hetwelk zijn vrouw hem bereid had en op 't karwei zijn toorn lucht gegeven hebben in de woorden, welke van algemeene bekendheid zijn geworden:

Is dat nu kost voor een man,
Die een braspenning daags winnen kan!

Dat de bouwheer van de kathedraal pochte op zijn loon, hetwelk overeenkwam met ongeveer zes en een kwart cent in onze hedendaagsche munt, geeft inderdaad een treffenden blik op het verschil in den levensstandaard en de geldswaarde van de tweede helft der vijftiende eeuw en onze dagen. — Zie „De Goede Oude Tijd” in *Buiten* van 24 April '20 — Overigens is de „Marmite legende” evenmin als die van de „Ossenhuiden” tot Brabant's hoofdstad beperkt, maar treffen wij haar ook elders, o.a. te Brugge aan.

Meester Alart's vrouw ligt begraven in de kerk, aan welke opbouw hij zijn beste krachten wijdde, getuige de grafsteen aan den Zuider binnenmuur, op welke haar beeltenis werd uitgehouwen, welke men onbegrijpelijker wijze voor die van het dochttertje van den bouwheer heeft aangezien, met het onderschrift: „Hier leit begraven Margriete van Auweninge, Alart Du Hamel, meister van den werke huisvrouw, die sterf op alderheiligen avont anno 1484.” (Zie de afb. op blz. 342).

In dezelfde bisschoppelijke breve van 23 April 1485, bij welke verlof tot de verbreding der kerk wordt gegeven, is mede goedgunstig beschikt over den bouw van den koepeltoren, welke laatste, dewijl om allerlei redenen geen sprake kon zijn van uitvoering in steen, zou vervaardigd worden uit hout, door den Bosschen timmerman Jan van Poppel, den knapsten schrijnwerker van zijn tijd. Het gevaarte, dat 150 Meter hoog was en in 1529 een koperen St. Jansbeeld, wegende 1400 pond, op den top kreeg, en den orkaan, die in 1558 ons land teisterde, weerstond, werd 25 Juli 1584 door den bliksem getroffen, met gevolg dat zoowel het St. Jansbeeld als de klokken van het carillon, negen en twintig in getal, door Matthijs van Maris in 1553 gegoten, omlaag ploften.

In 1591 werd het vernielde gevaarte vervangen door een platte zoldering met vier hoektorentjes, terwijl, jammer genoeg, deze toestand bestendig werd bij de restauratie van den koepeltoren in de jaren 1901 tot 1905 en, tot schade van het innerlijke der kerk, een vlak plafond van pleisterwerk het oude koepelgewelf, als blijvend, verving. In het midden aan de zoldering bevestigd met een ijzerdraad, hangt een „Alziend Oog”, hetwelk het aspect van den koepel verre van ten goede komt.

Dank zij de goede zorgen der stedelijke regeering, was, na bovengenoemden brand, een nieuw klokkenhuis op den ouden Westertoren gebouwd, waarin de Graaf van Mansfeld de klokken van Batenburg deed hangen, waarbij later nog andere uit Orthen gevoegd werden. In het jaar 1872 werden de klokken naar Leuven gezonden om aldaar opnieuw gegoten te worden.

Tot zoover een zoo beknopt mogelijk overzicht van de geschiedenis der kerk, welke, nadat zij van 1629 tot 1811 in bezit der Protestanten was geweest, door Napoleon aan de Katholieken werd teruggegeven, bij keizerlijk decreet, hetwelk 11 December 1816 door Koning Willem I bevestigd werd, op voorwaarde dat door de nieuwe eigenaren een aanzienlijke som zou bijgedragen worden in de kosten van den bouw eener nieuwe, in 1824 gereed gekomen, Hervormde kerk. In het jaar 1860 werd besloten het monumentale gebouw, hetwelk, door invloed der weergesteldheid en ter oorzake van zijn zachte steensoort, veel geleden had, te restaureren, welke arbeid, met het Noorder Portaal begonnen, thans zijn voltooiing nadert.

Wat betreft de afmetingen der kerk, (die deels uit bak-, deels uit natuursteen, afkomstig uit het Rijnland, 't Noorden van Frankrijk en de Zuidelijke Nederlanden, opgetrokken werd) diene dat de lengte van den Wester ingang — het laat geen twijfel dat oorspronkelijk in de bedoeling lag ook bij deze kathedraal, evenals bij de St. Gudule te

Brussel en de katedralen van Antwerpen, Reims e.a., het middenschip door twee hoofdtorens in te sluiten — tot de St. Anna kapel (het priesterkoor der St. Jans heeft met de zooeven genoemde kerken gemeen dat het in 't bezit van een zoo-genaamde „Lady Chapel” is) 109 M., de lengte van het dwarspand 50, die van het koor 30 en van het schip 40 M. bedraagt, terwijl het laatsgenoemde, met de zijbeuken, 38 M. breed is. De midden- of lichtbeuk is ruim 28 M. hoog, terwijl de hoogte der viering in den koepeltoren 45 M. bedraagt.

Gelijk zooeven gezegd is, werd bij de restauratie der kerk begonnen met het *Noorder Portaal*. Daar verondersteld mag worden dat het van algemeene bekendheid is, dat de torens onzer kerken in het Westen staan, kan ieder aanstonds weten, waar zich dit portaal bevindt, hetwelk, daar de Noorderkant de plaats der vrouwen is, gewijd werd aan Maria, wier beeltenis dan ook aan den midden deurpijler prijkt. In de geulen der omljsting zijn de 24 Ouderlingen in knielende houding aangebracht, terwijl wij aan de contreforten de 12 Apostelen, eenige vrouwelijke heiligen en de vorsten Maximiliaan — die ook naast dit portaal op den stoel der luchtbogen en nog eens op den muurbeer voorkomt, een en ander uit erkentelijkheid voor al wat deze kunstlievende vorst in 't belang van den bouw der kerk deed — alsook zijn zoon Philips den Schoone ontwaren. In den top van den gevel is de kroning van Maria uitgebeeld. Men zie de afbeelding op blz. 340.

(Wordt vervolgd).

F. W. DRIJVER.

De komma.

1. De meester, zegt de jongen, is 'n ezel. (Wie is nu de ezel?)
2. Te koop 'n beste melkgevende geit leverende elken dag 4 L. melk en 20 H.L. boonen.
3. 'n Graftschrift:

Hier ligt begraven mijn vrouw Griet
In den hemel is zij niet
In de hel dat weet ik wel.

(Hoe moeten we 't aanleggen om de vrouw te doen verblijven, waar haar treurende man haar wenscht te doen zijn?).

S.

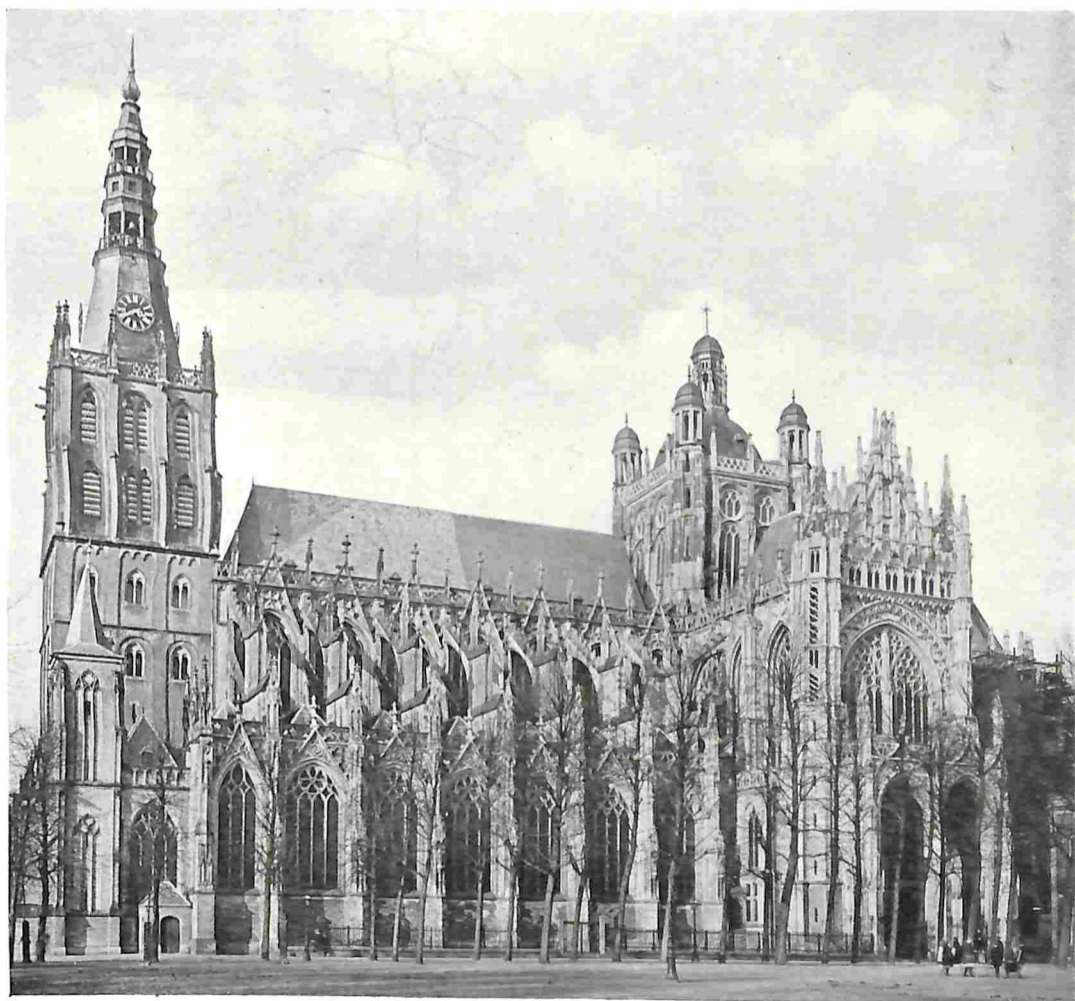

Foto C. Steenberghe.

DE ST. JANS-KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH
VAN 'T ZUIDEN GEZIEN.

Foto C. Steenberg.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S-HERTOGENBOSCH.
DE GRAFSTEEN VAN DE VROUW VAN MEESTER ALART, DEN BOUWMEESTER DER
KERK, AAN DEN ZUIDER BINNENMUUR

HANNEKEMAAIERS.

(Slot).

EINDELIJK vindt Hans nachtverblijf en voor de volgende dagen ook werk op een heerenhuis, waarbij een groote tuin behoort. Hij verricht tuinmanswerk en spit en graaft als de beste.

Op zekeren dag zit de heer in het priëel een krant te lezen. Hij roept Hans en zegt: „Och, ga eens even kijken, of 't al elf uur is: daar op 't kruispad staat een zonnwijzer, kijk daar maar eens even op.”

Hans stapt naar den zonnwijzer, maar begrijpt van de schaduwlijn en de cijfers evenveel als een koe van het grasmaaien.

„Wacht,” denkt hij, „laat hij zelf maar kijken,” en hij sjouwt alles: den zonnwijzer en het steenen voetstuk, naar het priëel en zet het daar neer met de woorden: „Hier, mijnheer, kijk zelf maar: ik kan 't niet zien.”

Hans was zeer verwonderd, toen hij voor de zooveelste maal moest hooren, dat hij een domheid begaan had en dat mijnheer nu óók niet kon zien, hoe laat het was!

Den volgenden dag, toen hij de rozen in het perk begoot, riep mijnheer: „Hans, wat je nu doet, is overbodig werk; we krijgen regen: het weerglas is vanmorgen gevallen en de lucht dreigt al.”

„Ja, mijnheer,” antwoordt Hans, „zoo is 't altijd: 't kan regenen, maar 't kan ook drogen en wat er in de lucht zit, verdwijnt wel weer, behalve als 't er uit valt.”

„Wat een eigenwijze vent toch,” denkt mijnheer, en zegt: „Ga dan zelf eens kijken naar den barometer in de gang en als die weer gevallen is, dan komt er secuur regen en je houdt op met gieten.”

„De knecht moet doen, wat de baas zegt,” meent Hans en gaat de keuken door naar de gang. Daar ziet hij den barometer hangen, hij rukt en trekt en gaat vervolgens met een tevreden gezicht weer naar 't priëel terug.

„Heb maar geen zorg, mijnheer, dat 't ding weer vallen zal: het hangt nu immers aan een haak, die wel honderd pond dragen kan.....”

Mijnheer vindt zoo'n knecht toch al te onnoozel en jaagt hem weg. Hans vindt dit niet erg: hij is immers naar Holland gekomen om te maaien en had van het tuinwerk eigenlijk al lang genoeg. Hij laat zich over 't IJ zetten en trekt Waterland in. Voorbij Broek komt hij in Edam, waar men hem gezegd heeft, dat hij werk zal kunnen vinden. De boer, bij wien hij zich aanmeldt, neemt hem aan. Eerst heeft Hans gevraagd, wat hij verdienen kon en de boer antwoordde, dat het loon zou zijn naar het werk. Dit vond Hans best en hoewel het middageten juist afgelopen is, noodigt de boer hem uit, eerst wat te gebruiken, daar hij wel ziet, dat Hans met begeerige

blikken naar de bijkans leege schalen kijkt.

„Trijn, haal nog wat brij,” zegt hij tot de meid.

Hans schikt bij en heeft tot groote verbazing van allen, die hem zien schransen, al gauw alles naar binnen.

„Het avondmaal, boer, dat zal ik nu meteen ook maar gebruiken,” zegt Hans. De boer stoot zijn knecht eens aan en fluistert: „Dat is geen nadeel: als hij in eens voor tweemaal eet, gaat er maar één rustpoos af.”

„Haal boterhammen en nog wat brij,” beveelt hij de meid, „dat is mijn man, zoo moesten er meer zijn.”

Trijn doet, wat haar gezegd wordt en Hans begint nu met zijn avondmaal, dat ook in korten tijd verdwenen is.

Nu Hans klaar is, zegt de boer, die met zijn knecht op hem had gewacht: „Komaan, nu is 't tijd, om naar 't land te gaan: 'k ben nieuwsgierig, of je werken is naar je eten.”

„Wat land,” zegt Hans, „neen, boer, ik ga niet naar het land: als ik mijn avondmaal op heb, ga ik altijd slapen; dat is zoo de gewoonte

bij ons. Wijs me nu je hooi,” en moe van de inspanning, doet hij al de oogen dicht.

Was het wonder, dat de boer opstoot en Hans een geduchten uitbrander gaf?

Hans verstond de woorden wel niet, maar begreep de bedoeling heel goed.

„Stil maar, boer, stil maar,” sust hij, „ook na het avondeten kan ik nog wel werken, als het moet.”

Nu, dat werk viel niet tegen en Hans vond het jammer, dat na enkele weken het gras gemaaid en het hooi binnen was. Niet, omdat het nu met den arbeid gedaan was, maar omdat die heerlijke boterhammen met die goudgele kaas, die lekkere brij en die dikke pannekoeken met spek nu niet meer voor hem klaar gezet zouden worden.

Hij trok weer verder, vrij wat guldens rijker, dan toen hij aankwam. Wellicht was er nog meer te verdienen in den omstreok....

Al gauw plaagde hem de honger. „Weet je wat,” denkt onze baas, „ik koop wat melk; misschien krijg ik er wel een potje bij en dan kan ik mij zelf wat brij koken. Hij stapt een arbeiderswoning binnen en vraagt om wat melk en een pannetje. De vrouw heeft medelijden en geeft hem melk en pan, zonder dat hij wat behoeft te betalen. Een eind verder maakt hij een vuurtje en zet de pan daarop. De voorraad lijkt hem wat klein en hij bidt: „Ach, lieve Heer, geef mij van die melk wat meer.”

Terwijl hij een pijp opsteekt, komt de melk omhoog en loopt over den rand van het pannetje.

„Genoeg, genoeg!” roept Hans; hij neemt vlug de pan van 't vuur, doch teleurgesteld ziet hij het restje en zucht: „Och, had ik toch mijn mond maar gehouden: 'k had misschien wel een emmer vol gekregen.”

Na nog een paar dagen omzwerfens besluit Hans maar weer naar Amsterdam te gaan, om vandaar de reis naar huis te aanvaarden. Hij komt daar en gaat dadelijk naar het veerhuis; de drukte van de groote stad maakt hem zenuwachtig en bang. Daar ziet hij voor een open venster een prachtigen papagaai. Hans bewondert de mooie groen met roode veeren en is in gedachten verdiept. Plotseling roept het dier: „Dag pappetje; kom, lorre, kom!”

Verschrikt doet Hans een stap achteruit, hij neemt zijn hoed af en stamelt verlegen: „Och, neem mij niet kwalijk, dat ik hier zoo bleef staan, maar ik meende, dat mijnheer een vogel was.”

Hans slentert nog wat om en komt voorbij een mosselenstalletje.

„Kom, vriendschap, versche mosselen, Zeeuwsche mosselen, die zullen je wel smaken, probeer ze eens.”

„Dat wil ik wel eens doen, meisje,” antwoordt Hans,

steekt een mossel met schelp en al in den mond en bijt die stuk. Hij sputtert en roept : „Lekker? het kan zijn ; maar die kraakvisch is mij te hard.”

Nu stapt Hans aan boord, met de woorden : „Zie, zoo, schipper, nu kunnen we vertrekken.”

Men hoort niet naar hem en Hans, min of meer beleedigd, roept : „Ik geef geen tijd meer.” Zijn horloge uit den zak halend, houdt hij dit een der knechts onder den neus en zegt : „Kijk eens, hoe laat het al is.”

De knecht ontvangt een duw van de opdringende passagiers, stoot nu zelf Hans aan en diens horloge plompt in het IJ.

„Die zie je niet weerom,” meent de knecht.

Juist worden de touwen losgemaakt en het schip van wal gestooten.

„Ho, schipper, ho !” roept Hans, „wacht nog even: met een haak of een ander ding moet ik eerst mijn horloge nog opvissen.”

’t Geeft niet : ’t schip vaart af. Hans neemt nu een stuk krijt uit den zak en maakt op de plaats, waar ’t horloge viel, aan stuurboord een breede witte streep.

„Waarvoor doe je dat?” vraagt men nieuwsgierig.

„Dat is nog al duidelijk,” antwoordt Hans, „als we in de Lemmer aankomen, ga ik probeeren, of ik mijn horloge terug kan vinden en nu weet ik precies, waar ’t gevallen is.”

’t Was een prachtige zomeravond. De zee was kalm en het uitspansel onbewolkt. Vlak voor ’t windje gleeed de tjalk over het water en al gauw was men den vuurtoren van Marken voorbij. Hans zat bij Klaas, den knecht, aan het roer en praatte over wind en koers alsof hij een bevaren matroos was.

„Wil je ’t roer even houden?” vraagt Klaas : „dan zal ik voor de menschen beneden een kop koffie zetten. Die heldere ster daar, de Poolster, houd je vlak voor den steven, dan heb je de goeie richting.”

„Ga je gang maar,” antwoordt Hans, „heb maar geen zorg hoor : ik heb meer op dit water gevaren !”

Hans neemt het roer; doch nauwelijks is Klaas beneden, of het schip draait en gaat voor den wind.

„Wat gebeurt er?” roepen Klaas en de schipper als uit één mond, terwijl ze naar het roer vliegen.

„Bedaar toch,” zegt Hans kalm, „alles gaat goed, we zijn de Poolster juist voorbij gevaren; die is nu al een eind achter.”

De stumper had niet in de gaten, dat hij het schip weer zoo ongeveer in de richting van Amsterdam had gestuurd.

In de haven van de Lemmer aangekomen, zoekt Hans naar zijn krijtstreep. Ja, die staat er nog. Nauwelijks is het schip vastgemeerd, of Hans grijpt een haak.

„Wees toch zoo dwaas niet,” zegt Klaas, „geef mij den haak en schiet op.”

Met een trek trekt hij hem den haak uit de hand. Hans wordt nijdig ; hij geeft Klaas een opstopper en deze valt in de haven.

„Man over boord !” klinkt het.

Alle pogingen worden in het werk gesteld om den drenkeling te redden. Eindelijk wordt hij opgehaald. Te laat, helaas ! Het leven is geweken!

In de algemeene ontsteltenis gelukt het Hans, ongemerkt weg te komen. Terwijl hij bedroefd over de gevolgen van zijn drift, den blik naar den grond gericht, langzaam verder gaat, vindt hij een dubbeltje.

„Kijk,” zegt hij, „dit is vast en zeker het dubbeltje, dat ik in Groningen verloren heb ; hoe raar zoo’n ding toch rollen kan ! Maar dat betekent geluk : laat ik nu maar niet verder denken aan ’t ongeval. Nog maar enkele dagen en ik ben thuis.” Hans wordt in zijn rustige overpeinzingen gestoord door een ruwe stem.

„Halt !” wordt er geroepen.

Hans kijkt om en ziet een veldwachter naderen.

„Ik ga op huis aan,” zegt Hans.

„Neen, man, je moet met mij mee ; je bent beschuldigd van manslag en zult je moeten verantwoorden.”

Bij het verhoor blijkt, hoe alles zich had toegedragen en — Hans wordt ter dood veroordeeld !

De arme Duitscher zit droevig te mijmeren in zijn donkere cel. Hij denkt aan zijn thuis, aan zijn familie, aan zijn vrienden.

Daar wordt de deur geopend en Hans, die er geen begrip van heeft, dat hij opgehangen zal worden, is blij en denkt, dat hij naar huis mag. Naar huis !

Men leidt hem naar de strafplaats en hij ziet den beul en de galg.

„Ik heb pijn in de buik,” klaagt Hans. „’k Wou, dat ik maar thuis was. — Kom, mijnheer,” vervolgt hij tot den beul, „laat me maar loopen : het schikt me in ’t geheel niet, mij hier zoo te laten opknoopen : mijn oude moeder zal zoo ongerust zijn, als ik niet thuis kom.”

De beul antwoordt niet, voert hem de ladder op en bevestigt den strop om den hals van den armen sukkel.

Nu stoot hij hem er af, maar op hetzelfde oogenblik breekt de koord en de loodzware Hans ploft naar beneden.

„Dat is mij nog nooit gebeurd !” roept de beul.

„Neen,” zegt Hans, „mij ook niet !”

Als de strop breekt, is de veroordeelde vrij en Hans kan gaan.

„Op zoo’n manier zul je wel niet bang wezen voor de doodstraf,” meent de rechter, die hem in vrijheid stelt.

„Och neen, mijnheer,” antwoordt Hans, „ik dacht het wel: de schrik zou wel ’t ergste zijn.”

Hans verlaat nu Leeuwarden, waar de straoefening plaats gehad zou hebben en stapt den Groninger straatweg op. Bij Buitenpost blijft hij staan voor een mooie buitenplaats. Een gele dog, als een kalf zoo groot, komt brommend en blaffend op hem af. De tuinman die daar op het voorplein aan het werk is, ziet het gevaar, dat Hans loopt en roept :

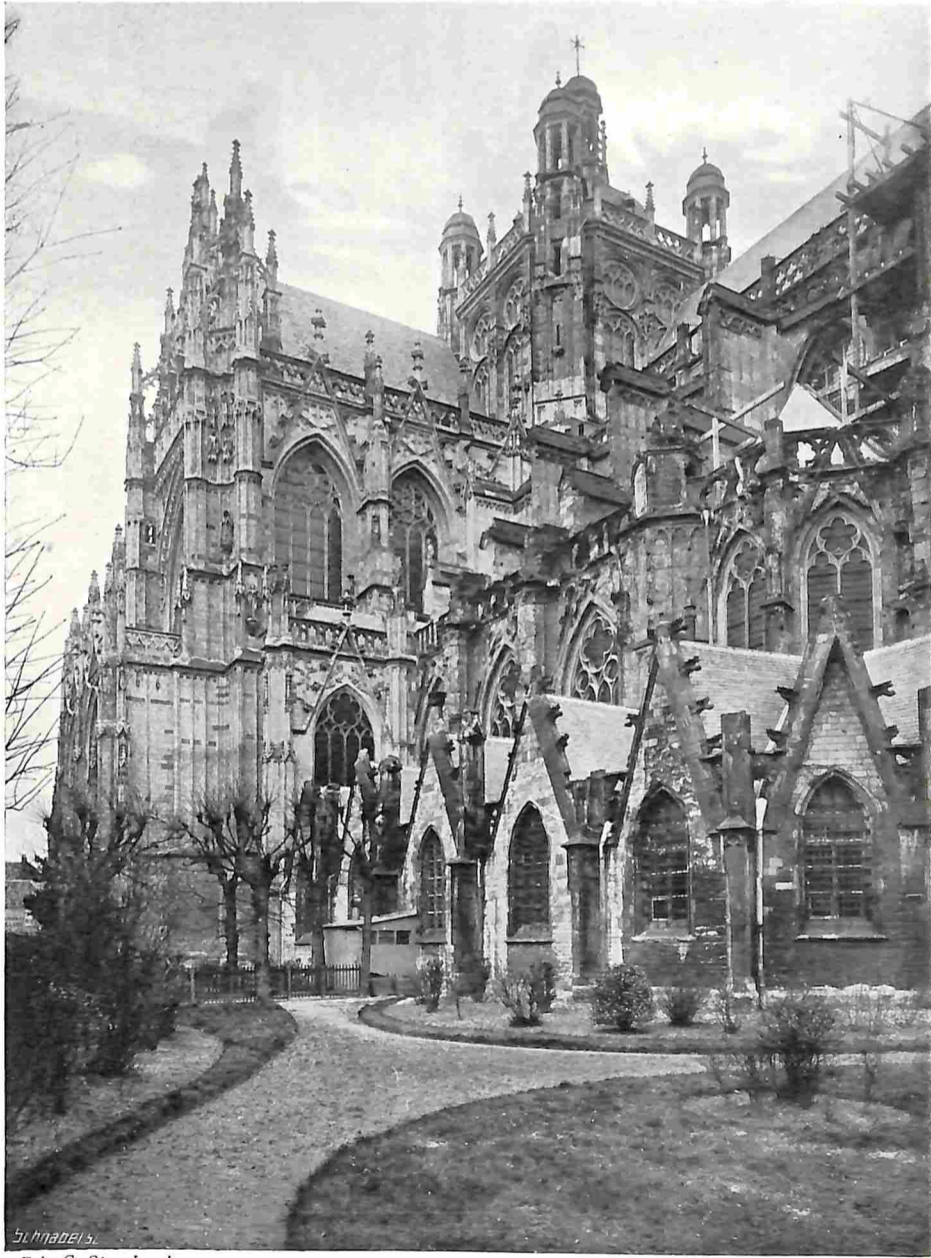

Foto C. Steenbergh.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH.
DE KOEPELTOREN EN KOORKAPELLEN UIT HET ZUIDOOSTEN GEZIEN.

„Herkules, Herkules! kom hier!”

De hond gaat grommend naar zijn hok terug.

„Wat!” denkt Hans, „een *Herr* is dat? *Herr* Küles? En zou die daar wonen?”

„Neem mij niet kwalijk, baas, maar woont die „Herr” hier?”

„Hier woont de Grietman 1), vent; ga jij maar heen, of je krijgt het nog met hem te kwaad.”

„Jawel, ik ga al: ik heb den „Herr” immers al boos gezien!”

Hans gaat nu verder en ziet aan den weg een jongen bokkingen koopen van een venter. De jongen trekt het vel er af en begint er smakelijk van te eten. Dat lijkt onzen Hans, die, als hij eten ziet, zijn maag voelt jeuken.

„Zeg, vriend,” vraagt hij, „is die visch al gaar?”

„Wel ja,” antwoordt de jongen, „ze zijn gerookt en smaken fijn.”

Hans koopt er ook een paar, doch neemt, omdat ze grooter zijn, bakbokkingen in plaats van harde.

„Kan ik die zoo maar eten?” vraagt hij nog voor alle zekerheid aan den venter.

„Nou, 't is beter, dat je ze eerst het vuur nog maar even laat ruiken,” antwoordt deze, „dan zullen ze je wel bevallen.”

Tegen den avond, toen Hans zijn avondmaaltijd wilde houden, zette hij zich neer in 't gras aan den weg. Hij neemt een bokking en zijn tonderdoos in de eene hand en wil vuur slaan, om het vischje dat te laten ruiken, zooals het voorschrift was. Doch daar hij de handen te vol heeft, laat hij de bokkingen vallen en, hoe hij ook zoekt, hij kan die in het lange gras niet meer terug vinden. Wel vindt hij een kikker. . . . Zou dat een bokking zijn? „Maar neen,” zegt Hans bij zich zelf, „wonderen gebeuren hier in 't land, dat is zeker: menschen die doen, alsof zij een vogel of een hond waren, die heb ik zelf gezien; maar dat een gerookte bokking zich kan veranderen in een levende kikvorsch, dat is me haast te kras!” Hij zoekt nog eenigen tijd op allerlei plaatsen, meters ver van de plek waar de bokkingen gevallen waren, doch vindt deze natuurlijk niet terug.

1) Burgemeester.

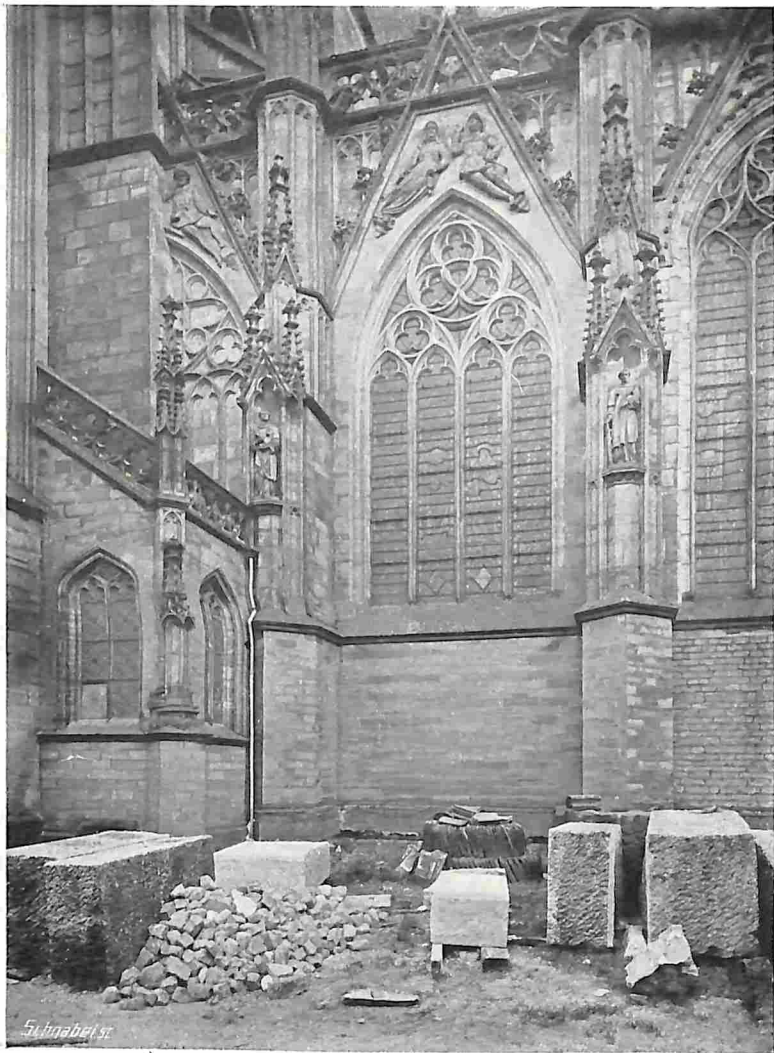

Foto C. Steenbergh.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S-HERTOGENBOSCH.
DETAIL VAN DEN NOORDERMUUR.
IN HET FRONTAAL LINKS DE „ERWTENMAN”.

Te Stroobos, op de grens van de provinciën Friesland en Groningen aangekomen, verneemt hij, dat er den volgenden dag een trekschuit naar de stad Groningen zal vertrekken. Hij besluit van dit middel van vervoer gebruik te maken. Zoo gedacht, zoo gedaan, en Hans zit den anderen morgen vóór op de schuit zijn pijp te rooken en voert als altijd weer het hoogste woord. Hij vertelt van zijn reisavonturen, van heksen en spoken.

„Weet je, wat jij bent?” zegt de schuitemvoerder, wien dat geschetter begint te vervelen, „jij bent een dommen Poep!”

„Zoo, schipper, meen jij dat? Wil ik je eens wat zeggen? In mijn land daar wordt heel wat meer van spoken geleerd en er wordt ook meer over gepraat dan in jouw galgen- en waterland en als. . . .”

„Hé, buk je, kerel, buk, of je stoot je kop!” roept nu de schipper, daar ze een brug genaderd zijn, waar de schuit onder door moet.

„Je bent zelf een bok!,” schreeuwt Hans, „een ezel! En ik ben. . . .”

Helaas! het was te laat. Bons! En Hans lag kreunend aan de voeten van den schipper, met beide handen zijn achterhoofd betastend.

„Dat schaadt je niets, dat heb je er van!” zegt de schipper, nog wrevelig, „waarom ging je er niet vandaan, toen ik waarschuwde?”

„Och, schipper,” kermt Hans, „wat heb je toch voor een taal, dat een waarschuwing als een scheldwoord klinkt!”

Hans heeft nu respect voor bruggen en daar ze er weer een naderen, maakt hij zich honderd meter er voor al zoo klein mogelijk. Het jaagpaard loopt de brug voorbij en de lijn snort de leuning op. Hans denkt niet anders, dan dat de geheele schuit boven overde brug heen getrokken moet worden, om aan de andere zijde weer in 't water te vallen.

„Dat zal een plof geven!” zucht hij angstig, en bevend houdt hij zich vast aan den mast. Doch deze wordt neergelaten en Hans laat zich vallen.

Tot zijn geruststelling loopt alles goed af en nu hij het waagt, zijn hoofd weer op te heffen, ziet hij de hooge torens van Groningen al dicht bij. Hij moet van den schipper in den stuurstoel niets meer hebben en kruipt op handen en voeten over de schuit, naar het vooreind, waar een kalf staat, dat voor den slager bestemd is. Hans struikelt over een vaarboom en valt half op het kalf, dat eveneens het evenwicht verliest.

„Hei, schipper, hei!” roept Hans, „wij vallen hier!”

Gelukkig, eindelijk is hij in Groningen en stapt aan wal. 't Is Zondagmorgen. De kerken gaan aan. Ook Hans wil een godsdienstoefening bijwonen. Hij gaat binnen en staat in de nabijheid van het orgel. Juist komt de organist en kijkt en zoekt. Daar valt zijn oog op Hans.

„Zeg vriend, wil jij me een dienst bewijzen? De orgeltrapper is plotseling ziek geworden en zou jij nu zijn werk op je willen nemen? Je hebt niets te doen dan wind te maken.”

„O, dat kan ik wel,” zegt Hans naar waarheid, „dat is heelemaal geen kunst.”

En werkelijk, hij doet het goed, zoodat de organist de volle accoorden kan doen ruischen langs de gewelven van het ruime kerkgebouw.

„Dat is mijn werk,” denkt Hans en bij het uitgaan der kerk posteert hij zich aan de deur, zet een hooge borst en verwacht een compliment. Maar niemand zegt wat, natuurlijk.

Hans kan niet langer zwijgen en vraagt eindelijk: „Wat zeg je wel van mij: heb ik niet prachtig gespeeld?”

Men lacht hem uit en ontstemd verlaat Hans de kerk, zoekt den weg naar het Schuitendiep en gaat op reis naar Winschoten.

Te Martenshoek stapt hij weer op de schuit en te Zuidbroek ziet hij tot zijn blijdschap zijn neef Heinrich, die ook „huis-toe” gaat.

Dat gaf een vreugde! Wat een stof tot gesprekken. 't Was hun, alsof zij al thuis waren. Ze besloten den afstand nu verder te voet af te leggen; met zijn beiden waren zij vrijer en werden door die „domme schippers” tenminste niet uitgelachen.

Nadat ze den nacht hadden doorgebracht in een boerenschuur, stapten ze den volgenden morgen voor dag en dauw weer op. Nog één etmaal en ze zouden thuis zijn.

Arme Heinrich! Zóó dicht bij zijn familieleden, naar wie

hij zoo verlangd had, zou hij die toch nimmer terugzien....

Den ganschen dag bijna hebben ze geloopen en ze zijn moe. Geen wonder; als paarden, die den stal rui-ken, liepen ze steeds door en gunden zich haast geen rust. Nu is het avond, maar ze willen niet ergens blijven slapen. 't Is prachtig weer, ze kun-nen best doorloopen, meenen ze.

Even rusten daar op die brug.

Ze hangen over de leuning [en blikken in het stille water onder hen, dat den helderen sterrenhemel werkaatst. Opeens ziet Hans de volle maan spiegelen in 't water.

„Jongen, Heinrich,” zegt hij ver-rast, terwijl hij met begeerige blikken over de leuning naar beneden kijkt, „jongen, Heinrich, daar drijft een Edammer kaasje! Hoe is 't mogelijk! Die moeten we hebben! Lekker als die zijn, daar weet je niet van; zoo lekker als... worst: neen, als... ham! Wat zullen ze blij zijn, als we die thuis brengen...”

„Dat denk ik ook,” antwoordt Heinrich, „maar we krijgen haar niet: ze drijft immers midden in 't kanaal!”

„'t Gaat hier op de brug juist heel goed,” herneemt Hans: „ik klim over de leuning en ga aan de brug hangen; dan klim jij over de leuning, je gaat langs mij neer, houdt me vast aan de beenen en dan ben je stellig wel zoo dicht bij de kaas, dat je die kunt pakken!”

Ze besluiten de proef te nemen: Hans gaat aan de brug hangen en de dikke Heinrich, over de leuning geklommen, wil zich langs hem laten afglijden. Maar nauwelijks voelt Hans in armen en handen de zwaarte van de dubbele vracht, of hij roept: „Ho, wacht even, Heinrich; 'k wil me nog eerst even in de handen spuwen!”

En meteen laat hij de handen los, om ze aan den mond te brengen.

Daar ploffen ze neer, de arme, domme, grasmaaiers....!

Na heel wat gespartel en geplas gelukt het Hans, den wal te bereiken, maar Heinrich verdrinkt: den anderen dag wordt zijn lijk opgehaald.

Hans moest alleen verder en 't was niet door vermoeidheid alleen, dat hij in het laatst zoo langzaam vooruit kwam....

Bij zijn thuiskomst vond hij de zijnen in welstand terug, maar de vreugde van het weerzien werd getemperd door de droefheid van Heinrich's naaste verwanten.

Later was er in het heele dorp niemand, die zóó kon op-snijden over zijn reisavonturen in Holland als onze Hans. F.

EEN BRUTALE ROOVER.

De primus onder de vogels is zonder eenigen twijfel de zwarte kraai. Wij mogen dan al uit lyrische overwegingen den nachtegaal tot vorst der zangers en, in meer geestdriftig dan zakelijk gehouden stemming, den adelaar tot koning van 't gansche vogelenheir blijven bestempelen, beiden zijn ten slotte slechts zeer eenzijdig ontwikkelde wezens, die alleen in een speciaal opzicht uitmunten. De kraai daarentegen is om zoo te zeggen van alle markten thuis en wel verre van door deze veelzijdigheid in alles nu ook niet meer dan middelmatig te zijn, weet zij, niet 't minst door haar bijzondere geestes-eigenschappen, haar gaven op meer dan één terrein behoorlijk uit te buiten. Moge haar stemgeluid, van ons standpunt uit bekeken, gevoelig achterwege blijven en zal de snelheid van haar vlucht bij die van verschillende vogels te kort schieten (de kleinere kerkkraai en vooral de raaf zijn evenwel zeer goede vliegers), haar flink ontwikkelde lichaamsbouw met de stevige pooten, de krachtige sneb en klauwen, stellen haar in staat om met verscheidene specialiteiten op hun eigen gebied zich te meten. Helaas, niet immer ten algemeenen nutte. Listig en vaak boosaardig van aanleg, in 's levens strijd zeer wantrouwig en voorzichtig geworden, beoefent zij maar al te gaarne en goed 't beroep, waartoe zij door al haar talenten als geknipt is, dat van struikroover; en zij is er een in hart en nieren. Doch tevens is die groote voorzichtigheid oorzaak,

HET PALEIS HARRACH TE WEENEN.

dat de stedeling haar, ook zelfs 's winters, meestal weinig in zijn tuintje te zien krijgt; zij vertrouwt de zaak daar gewoonlijk niet. Maar buiten, bij de boerderijen, waar alles meer open en gunstiger gelegen is, treedt zij gaarne op en wordt dan, als de boer niet schiet, ten slotte vaak brutaler nog dan de musschen. Het volgend staaltje moge als voorbeeld dienen.

Gewoonlijk wanneer de kippen gevoederd werden, zat onze zwartrok al op eenigen afstand op 't oude hek, naar de lekkere brokjes te loeren. De boer zag 't dan wel, doch zoolang er op 't erf nog geen kwestie van kuikens was, wilde hij 't eerst maar niet wegjen. Wat gaven op stuk van zaken een paar brokjes meer of minder? En de kippen hadden er zich dus bij neer te leggen. Wel had, in 't eerst, de oude haan nog een paar schijnbewegingen tot manhaftig optreden ingeleid, doch voor de onheilspellend dreigende blikken van den brutalen indringer, was ook hij bij nadere overweging, maar liever uit den weg gegaan. En zoodra de boer dus z'n hielen gelicht had, streek onze roover onmiddellijk op 't voer neer en konden haan en kippen met nijdige blikken kalm toekijken, tot de ongenooide gast zich volgeschrokt had of wel met een mooi stuk broodkorst in z'n bek er tusschen uit sneed.

Doch op zekeren dag was de oude haan heen gegaan en kwam weldra een ander, jeugdiger exemplaar diens plaats innemen. De eerste de beste keer al, dat deze met de thans hem volgende hennen buiten kwam, zou ook reeds voor onzen zwartrok verandering brengen. Wel ook deinsde onze nieuweling bij den voor hem geheel onverwachten overval van de kraai even terug, doch de eerste schrik maakte weldra voor heftige verontwaardiging plaats. Na weer vooruitgetreden te zijn en met enkele driftige gebaren zijn sneb langs den grond gewed te hebben — waar de ander blijkbaar niet voldoende door geïmponeerd werd — wierp hij zich op z'n tegenstander. Het gaf even een korten en vinnigen kamp, waarbij de kraai zich steeds wel wachte de uitvallen van haar onverschrokken tegenstander op te vangen, doch, telkens weer opvliegende, deze handig wist te ontwijken. Toen 't haar evenwel blijkbaar duidelijk werd, dat de haan er niet aan dacht den strijd op te geven en dat zijzelf haar huid dus verder te vergeefs in de waagschaal stelde, gaf zij er plotseling den brui aan en blies den aftocht.

De haan kon nu en voortaan rustig victorie kraaien, onze zwartrok liet zich niet meer zien. BATO.

Het Paleis Harrach te Weenen.

DE „Freyung”, het plein waaraan het paleis Harrach staat, behoort tot de oudste en belangrijkste gedeelten van het Weensche stadsbeeld. Het maakt deel uit van een groep van naast elkaar liggende pleinen, die met de „Hohe Markt” — waar zich de Romeinsche legerplaats Vindobona bevond — begint, zich in de „Judenplatz” en den „Hof” — verzamelplaatsen van den middeleeuwschen naturalia- en geld-

handel—voortzet en met de „Freyung”—de nederzetting der Schotsche monniken die hier sinds 1156 hun kerk, klooster en asyl, dus een „Freistatt” hadden — beëindigd wordt. De oudste levensader van Weenen gaat door deze pleinen-keten.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat wij sinds oude tijden over het wisselend aanzien van de „Freyung” door woord en beeld voortdurend op de hoogte zijn gehouden. Sinds de Neurenbergsche graveur Augustin Hischvogel in 1547 in zijn koperets van Weenen de eerste betrouwbare grondteekening van de „Freyung” gegeven heeft, sinds de Nederlander Jacob Hoefnagel in 1609 in zijn plattegrond van de stad, in vogelvlucht beschouwd, ook het geheele uiterlijk van het plein met zijn huizen ons voor oogen heeft gesteld, hebben vele etsers het voorbeeld van deze beide kunstenaars gevolgd. Slechts van weinige stadsgedeelten bezitten wij een dergelijke waardevolle en volledige reeks prenten; zoo nauwkeurig mogelijk vertellen zij ons, hoe het plein er in den loop der eeuwen heeft uitgezien.

Maar dat alles zijn historische documenten en zij, aan wie wij ze danken, zijn exacte meetkundigen, of mannen, die hunne belangstelling evenzeer op het overige Weenen, op de stad in haar geheel, richten. Het individueele karakter en de artistieke schoonheid van de „Freyung” wordt echter eigenlijk eerst in den aanvang van de 18de eeuw ontdekt. Het is dan de tijd, waarin Weenen door de scheppingen van den barok-stijl tot zijn edelste, meest grootsche ontplooiing, tot vroolijke, feestelijke, schitterende pracht komt, en naast de gothische kerken ook de wereldlijke paleizen der aristocratie — zooals het paleis Harrach — als gelijkwaardige monumenten ontstaan. De artistieke teekening der gebouwen — niet meer die van de geheele stad, als vroeger, maar die der gebouwen op zich zelve — volgt de hooge vlucht, die de architectuur neemt, dicht op den voet. Met Salomon Kleiner begint een reeks van tekenaars en etsers, die ieder monumentaal nieuw gebouw met het fijnst-denkbare gevoel voor zijn eigen karakter, met onvermoeide opmerkzaamheid voor zijn gestadige veranderingen, op papier brengen. Aan verscheidene handen danken wij het beeld van het paleis Harrach van zijn verschillende zijden. Maar nauw is de barokke architectuur met hare scheppingen ten einde, en valt het geheel van haar invloed op het geweldig vergrootte stadslichaam te overzien, of daar staat ook reeds een schilder op, die zich weer van de gebouwen op zichzelf naar het geheel van het plein keert en op allerlei plaatsen, die een bijzonder aanzien geven, zijn ezel opstelt. Deze schilder heet Bernardo Belotto, beter bekend onder zijn bijnaam „Canaletto”. Hij is naast Antonio Canale, zijn leermeester, en Francesco Guardi, zijn navolger, een der voornaamste vertegenwoordigers van de Italiaansche meesters der stadsgezichten, die in de 18de eeuw op nieuwe wijze het werk voortzetten, waarin in de 17de eeuw de Hollandsche stadsschilders voorgegaan waren. Het feit dat Canaletto omstreeks 1770 de „Freyung” driemaal achter elkaar van verschillende punten gezien op 't doek heeft gebracht, bewijst reeds voldoende de ongewoon artistieke bekoring, die dit plein en de omliggende gebouwen in zijn gerijpten, afgesloten toestand op

een gevoelig oog uitgeoefend hebben, uitoefenen moèsten.

Het meest de aandacht trekkende profane gebouw van de „Freyung” nu was toentertijd het paleis Harrach.

In het jaar 1689 begonnen, dankt het zijn ontstaan aan Graaf Ferdinand Bonaventura I, zijn eerste voltooiing aan diens vierden zoon Thomas Alois Raimund Harrach. Zij behooren tot een adellijk geslacht, dat reeds in de 13de eeuw in Bohemen bekend was, en dat in het eind der 17de eeuw een overheerschende plaats in de meest-aristocratische families van het rijk innam. Graaf Ferdinand Bonaventura, een jeugdvriend van Keizer Leopold I, werd later de vertegenwoordiger der Oostenrijksche belangen aan het hof te Madrid en ten slotte de leidende staatsman der Monarchie. „C'est un grand ministre, qui sert bien à son maître”, zeide van hem in 1689 de gouverneur van Versailles, Markies de Bontemps. Door zijn staatkundige tegenstanders hoog geacht, bij het eenvoudige volk zeer geliefd, moet hij — als wij zijn portretten van Hyacinthe Rigaud en Van Schooten gelooven mogen —

een welwillend, maar ook energiek en scherpziend man geweest zijn. Dat hij over een niet geringe beschaving beschikte, bewijzen zijn dagboeken, die tot de belangrijkste documenten der kultuurgeschiedenis van zijn tijd gerekend mogen worden. De jonge graaf Thomas Alois Raimund wordt ons op het portret van Nicolas de Largillière als zeer aantrekkelijk, voornaam en vriendelijk geschilderd. Reeds als jonge man gezant te Madrid, wordt hij later Minister van Financiën en ten slotte onderkoning van Napels. Evenals zijn vader is hij een kunstminnend man; in 't bijzonder de schilderkunst heeft zijn liefde. De door beiden gestichte schilderijenverzameling — nog heden naast die van vorst Liechtenstein en graaf Czernin de belangrijkste der Weensche aristocratie — spreekt vooral in haar Italiaansche afdeeling duidelijk van dit onbekrompen kunstinzicht. En hetzelfde heldere inzicht toonden beiden ook tegenover de architectuur van hun tijd. Zoo doende treden zij in de rij van de adellijke Weensche bouwheeren, die tegen het einde der 17de eeuw aan het krante geslacht van barokke bouwmeesters onder leiding van Johan Bernhard Fischer von Eilach de aan hun kunnen beantwoordende opdrachten

HET PALEIS HARRACH TE WEENEN.
DE GALATRAP.

gaven en het tweede architectonische bloeitijdperk van de stad deden geboren worden.

Een aantal stijl-overeenkomsten van het paleis Harrach en het zomerslot Belvédère, dat zich toentertijd prins Eugenius van Savoye door Lukas von Hildebrandt in de tuinstreek aan de „Landstrasse” liet bouwen, heeft vroegere onderzoekers er toe gebracht, ook het paleis Harrach aan Meester Hildebrandt toe te schrijven. Van deze meening is men thans teruggekomen. Maar de naam van den bouwmeester is nog niet gevonden. Men weet slechts, dat Domenico Martinelli, de derde leider van de Weensche barok-architectuur, aan den bouw van het paleis Harrach in belangrijke mate heeft deelgenomen. Overigens moet men er zich voorloopig mee vergenoegen, het zeer belangwekkende ontwerp met zijn zeer verscheiden stijluitingen als een karakteristiek voortbrengsel van de naar verschillende zijden uitziende, nog onzelfstandige Weensche „Hochbarok” in zijn ontstaan-periode te bezien en in zijn element te schilderen. De etsen van Delsenbach en Kleiner toonen ons het paleis

Harrach in zijn eersten toestand. De drie verdiepingen hooge gevel — parterre, noble étage en mezzanin — wordt ter zijde door korinthische, in het midden door dorische pilasters streng verticaal verdeeld; onder de kroonlijst loopt een horizontale schikking van consoles en ornamenten, waarboven een eenvoudige balustrade. In zooverre draagt het geheel een karakter, dat veel gelijk op dat der Romeinsche en Genuesche paleizen van het classicisme, een karakter dat ook spreekt uit het portaal met zijn drie deuren en zijn balconbekroning. Maar reeds de luchtiger, ongebonden-gesierde hoeken met hunne door ovale middenvensters doorbroken driehoeksgevels en hunne gescheiden zadeldaken verwijzen naar Frankrijk, nauwkeuriger gezegd: naar de beroemde hoekpaviljoens Levaux te Vaux le Vicomte.

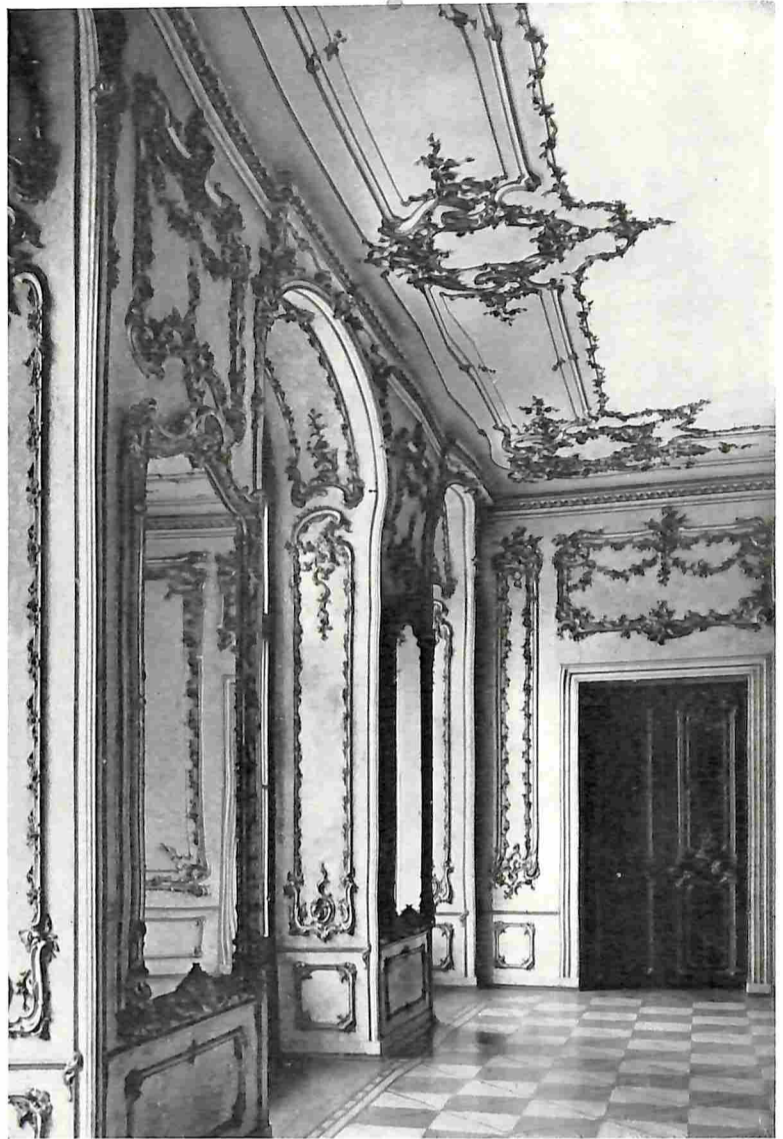
Een kleine tuin lag in dezen tijd voor het hoofdgebouw. Twee muren met getraliede ronde vensters en een paviljoen van één verdieping met vlakke pilaren, rijk gesierde vensteropeningen en een dubbel naar voren aflopend dak sloten dezen tuin van het paleis af. Hier was dus nog in dezen tijd een overblijfsel van de uitgestrekte tuinen in het hart der stad behouden gebleven en op passende wijze in een architectonische lijst gevat. Bij het strenger uiterlijk van het stedelijk paleis, dat het hoofdgebouw te zien gaf, kwam hier op vriendelijke en bescheiden manier zich een motief voegen van de tuinpaleizen, waarvan juist voor de poorten der stad de indrukwekkende vormen zich vertoonden. Maar ook in dit opzicht is het resultaat geen eenheid, maar het hoofd- en het bijgebouw staan stylistisch tegenover elkaar, overeenkomstig het zoekende en tastende karakter van de „Hochbarok” in zijn begin-stadium.

Aan den oorspronkelijken gevel van het paleis trok ten slotte aan de linkerzijde een smalle aanbouw met een eigen poort de opmerkzaamheid. Dat was de toegang tot de afzonderlijke galatrap, die graaf Ferdinand Bonaventura naar het Fransche voorbeeld van markies de Rambouillet had laten optrekken. Zoo werd de doorsnijding van de aaneensluitende „representatieve” vertrekken-rij op de eerste verdieping door een centraal trappenhuis vermeden. In het midden van het gebouw bevond zich een rechthoekige „cour d'honneur”, die wellicht door een arcadengang omringd was.

Dit typische en uit stijloogpunt belangrijke gebouw is nu sinds 1845 — juist niet tot zijn voordeel — ingrijpend veranderd. Het aantal zijner vensterassen werd tot dertien vergroot, de zelfstandigheid der zijvleugels opgeheven, de korinthische pilasterschikking doorgevoerd, het mezzanin, de dakverdeling en de versieringen werden verwijderd, — alles werd eenvoudiger, strenger gemaakt, ernstiger, maar ook doodscher, bijna verstijfd. In den geest van de school van Giacomo della Porta heeft het nieuw-classicisme een levendig historisch erfstuk op nuchtere wijze vervlakt.

Daarentegen heeft het inwendige tot op dezen dag het voornaam Italiaansche karakter van het oorspronkelijk ontwerp behouden, waarbinnen zich de versieringskunst van de Weenske late-barok en het rococo vrij en zonder elkaar te weerspreken bewegen kon. De „Gallerie” met haar door levendige fresco's versierde gewelven, haar prachtig gesneden console-tafels, het oratorium, met zijn houten betimmering en de vergulde bandornamenten op bruinen grond, de ruime en hooge, met tapijten, gobelins en sierlijke stucwerk-krullen, met stijlvolle meubelen en kachels voorziene gezelschapsvertrekken, — de roode, de gele en de gobelin-salon, de rookkamer en het groene kabinet — zij geven een bijzonder duidelijk en voornaam beeld van den smaak en het scheppend vermogen van de door Fransche en Zuid-duitsche bronnen gevoede Weenske intérieur-kunst in de 18de eeuw.

Zij zijn echter ook — tenminste voor de Weenske aristocratie — een treflijke kultuurspiegel. De de kunst aanmoedigende adel beperkt zich in den loop der 18de eeuw, zich afwendend van de monumenten-bouw-

HET PALEIS HARRACH TE WEENEN.
HOEK VAN DE DANSZAAL.

kunst, met verminderde kracht steeds meer tot de aankleeding van het intérieur. Hier, in het sindsdien onveranderd gebleven inwendige van het huis, trekt hij zich van den burgerlijken levensstroom terug, die daarbuiten voorbijruischt en de gevels der paleizen voor een gedeelte naar *zijn* nieuwen smaak vormt. Eens een werkzaam, leidend lid der maatschappij, wordt de aristocratie nu exclusief en droomt in hare barokke vertrekken over haar eigen, grooter verleden.

Ziehier ook de verklaring van de twee aangezichten van het paleis Harrach: het uit- en het inwendige. MAX EISLER.

HET PALEIS HARRACH TE WEENEN. DE VESTIBULE.

WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR
F. ST. MARS.

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz—Schönberg)

X. DE LOSGELATEN DUIVEL.

NU is dat dier, meer dan enig dier ter wereld, geboren met een volledige, spookachtige kennis van jagers en hun streken.

Geen viervoetig dier heeft enig recht de werking te begrijpen van elke val welke de mensch kent, en het is beslist een belediging dat zulk een dier in staat zou zijn elke val in het duister „om te wippen”, en dat zonder zichzelf te kwetsen. Dat is nu juist wat de veelvraat deed, en hij dineerde heerlijk van het lokaas, dat hem den dood moest brengen — niet de voldoening van zijn eetlust — langs de heele lijn van vallen, zoo zorgvuldig neergezet door Mc Tavish. Wat moet men zeggen van zulk een dier?

Later kwam een doffe, half slaperige maan, die de dingen juist genoeg verlichtte om iemand te doen begrijpen hoe donker het was.

De veelvraat, die een gedeelte van het pijnbosch doorliep, stond zoo plotseling stil, alsof hij aan een touw was gebonden en eensklaps aan het einde ervan was gekomen. Er waren dingen in dat bosch, en zij renden rond, zonder een woord tot elkander te zeggen. De veelvraat trok zich terug in een boschje aan den rand van een open plek. Hij wilde eens onderzoeken wat het voor vreemde dingen waren.

Het was geen pleziertje voor het stekelvarken, dat woonde in dit boschje, dat de veelvraat verkoos neer te komen op zijn rug vol stekels. Evenmin was het een grapje voor den veelvraat, dat hij, zich verwijderend — en niet langzaam ook — van dien zetel van pijn — zoo dicht te land kwam bij een konijnenvaal, dat het hem slechts door wonderbare lichaams-verwringingen van zijn staalhard lichaam midden in de lucht gelukte eraan te ontkomen. Hij veranderde de richting van zijn sprong nadat hij had gesprongen, en dat kan bij een dier der wildernis slechts één resultaat hebben . . .

Het brengt hem terug op de plek vanwaar hij kwam. Het stekelvarken was zooals wij weten op die plek. En wat volgde, volgde snel.

Het stekelvarken werd in precies twee seconden op zij geschoven. Het was wel de hardste dracht slagen — woeste, lage, gravende slagen — die hij ooit had gekregen. Hij zag niet, daar hij naar de wijze van zijn soort opgerold was, den suggestief-geklaauwden poot van den veelvraat, die hem voortjoeg. Als hij het wel had gedaan, zou hij den hemel gedankt hebben, dat hij een livrei van duizend naalden droeg, die hem verhinderde tot een lappendeken verscheurd te worden.

De val volgde hem, een mooien halven cirkel in de lucht beschrijvende, de houten pen aan een ketting achter zich aanslepend. Toen keek een gezicht, waarvan slechte menschen in hun nachtmerrie droomden, een seconde lang tusschen de bremstruiken uit, en werd snel teruggetrokken, en daarna kwam de diepe, omhullende stilte van den nacht.

Een schaduwachtig iets gleed omhoog voort, snurkend, zooals alleen een uil kan doen. Vage schaduwen gleden heen en weer, die kabouters geweest hadden kunnen zijn — zij hadden rose, elfachtige ooren, en zij zaten overeind als oude mannetjes en streken over hun witte bakkebaarden met rose handjes — als zij niet in het maanlicht den weg waren overgestoken en ratten geworden waren.

Daarna kwam er een verlichting zoeken voor een hevige pijn van lichaam of geest, of beide, en hij ging overeind zitten op het midden van de open plek, en kreunde. Het was een

rat, en hij leed aan een indigestie waarvan er weinig in de wildernis genezen — loodindigestie: het gevolg van het feit dat hij een man met een geweer in den weg geloopt was. Zelfs het stekelvarken, dat door een gleuf in hemzelf heen keek, om zoo te zeggen, kon niet precies zeggen, wat er gebeurde.

De maan gleed achter een wolk en ging uit zonder eenige waarschuwing, zooals de maan kan doen. Toen kwam een periode van zwarte duisternis, een trippelende aanloop, als van kleine pootjes in de open plek; een enkele, plotselinge, doordringende schreeuw: een worsteling; een snik; een terugloopen naar dekking, en stilte.

Toen de maan terug kwam, was er geen rat op het midden van de open plek, zelfs geen spoor ervan, en al de andere ratten waren in het niet verdwenen, ofschoon het stellig hun pooten geweest moesten zijn, die dat trippelende geluid hadden gemaakt. Zooals het stekelvarken zegt — het kroop snel weg, rillend van angst — zijn het niet alleen de ratten die hun eigen soort verslinden.

Eindelijk kwam een voorzichtig geritsel, waardoor de veelvraat wist, dat de onbekende dingen, waarop hij zoo lang had gewacht, nader kwamen.

Tegen dien tijd had de veelvraat razenden honger gekregen, en zijn ledematen waren stijf doordat hij zich al dien tijd evenmin had bewogen als een blok hout. Een vlek verscheen — niemand kan een ander woord gebruiken voor deze plotselinge verschijning — in den beschaduwden rand van de open plek. Nog een plek volgde, en dadelijk, als op een commando, rees in het rond een zwijgend gezelschap op — rees op uit den grond, en was stil.

De veelvraat drukte zich plat tegen den grond, terwijl een gestalte met lange ooren, dikke wangen, glad, en goed uitziende, in het maanlicht sprong. Hij had zulke dingen al meer gezien. In zijn geboorteland werden zij sneeuw hazen genoemd, wat deze niet waren: dit waren gewone konijnen.

Na het eerste volgden andere, misschien wel vijftig. Toen begon een spelletje. Dit spelletje had geen betekenis. Het bestond uit elkaar najagen en door iedereen nagejaagd worden, en werd genoemd het spel van levensvreugde.

Hongerig keek de veelvraat ernaar, tot zijn oogen pijn deden en knipten door het volgen van dozijnen konijnen, die ronddraaiden, sprongen, renden en naar alle kanten gelijk zwaaiden, als het ware. Hij wist niet dat hij keek naar datgene, wat slechts weinige menselijke wezens hebben

gezien, de dans in het maanlicht van de konijnen in hun balzaal, in de zaal met duizend zuilen.

Evenmin was hij zich bewust dat hij het geheim ontsluitte dat van de ronde plekken, die men hier en daar in de bosschen vindt — plaatsen waar het gras is platgetrapt, en waarvan de oppervlakte zoo glad is als een biljarttafel. De kinderen noemen deze platgetrapte kringen „feeënkringen”, maar de ratten en zij, die behooren tot de wilde broederschap, weten wel beter, en knippen oogen tegen de konijnen.

Wat de veelvraat wel wist — zijn vlugge, onuitsprekelijk wreede oogen zagen alles — was dat telkens op eenige meters afstand van den kring en juist binnen de schaduw der boomen, een stille, onbewegelijke gestalte zat — de gestalte van een schildwacht-konijn.

Behalve wanneer er een op zijn hurken ging zitten, bewogen deze schildwachten zich niet, maar hun groote, sturende oogen waren vlug om een sluipende gestalte buiten de schaduw te bespeuren; hun lange, rustelooze ooren waren steeds gespist om den klank van een zachten sluipenden stap te hooren; hun gespleten neuzen „werkten” onophoudelijk om het raadsel op te lossen van de zwevende geuren van den nacht.

(Wordt vervolgd)

ZEVENTIENDE-EEUWSCH HUIS AAN
DE KOORNMARKT TE DELFT.